

33¹/₃mono 0 10 1047
stereo 1 10 1047

GRAMOFONOVÝ KLUB 1971

JOSEPH HAYDN

SEDM SLOV VYKUPITELOVÝCH NA KŘÍŽI

(Die sieben Worte des
Erlösers am Kreuz)

INTRODUZIONE (MAESTOSO ED ADAGIO)
SONATA I. – PATER, DIMITTE ILLIS, QUIA
nesciunt, QUID FACIUNT (LARGO)
SONATA II. – HODIE MECUM ERIS IN PARA-
DISO (GRAVE E CANTABILE)
SONATA III. – MULIER, ECCE FILIUS TUUS
(GRAVE)
SONATA IV. – DEUS MEUS, DEUS MEUS,
UT QUID DERELIQUISTI ME? (LARGO)
SONATA V. – SITIO (ADAGIO)
SONATA VI. – CONSUMATUM EST (LENTO)
SONATA VII. – IN MANUS TUAS, DOMINE,
COMMENDO SPIRITUM MEUM (LARGO)
IL TERREMOTO (PRESTO E CON TUTTA LA
FORZA)

PRAŽSKÝ KOMORNÍ ORCHESTR

Řídí MILAN MUNCLINGER

Hudební režie Jan Vrána

Zvuková režie Miloslav Kulhan

Technická spolupráce Vladimír Kraffer

Nahráno 20. března – 15. dubna 1969 ve studiu pražského
Domu umělců© MILAN MUNCLINGER 1971
COVER © VĚRA RAZIMOVÁ 1971

V osmdesátých letech osmnáctého století patřilo Haydnovo dílo „Sedm posledních slov“ ve své původní orchestrální verzi k nejproslulejším skladbám svého autora a bylo známo a obdivováno v celé Evropě. Proto je skladatel později přepracoval pro smyčcové kvarteto a též do podoby oratoria. Původní rukopisná partitura se však ztratila a první tištěná vydání nebyla dlouho dostupná. Až dnes se znovu otevírá možnost poznat tuto první (a umělecky nesporně nejúčinnější) verzi v živém provedení.

Poprvé dílo zaznělo na Velký pátek roku 1787 v chrámu španělského města Cadiz, pro něž je Mistr zkomponoval. Při obřadu byl vnitřek kostela ozářen jedinou lampou; po předehře celebrující biskup uvedl vždy některý z posledních Kristových výroků a zatímco setrval pod křížem na kolenou v rozjímání, zněla hudba příslušné „sonáty“ – jak Haydn nazval jednotlivé věty svého díla, od první do sedmé, po níž následuje krátké a obromující Terremoto, líčící zemětřesení po Kristově smrti. Každá věta je v partituře označena latinským zněním Kristova výroku (např. „Deus meus, ut quid dereliquisti me?“ nebo: „Consumatum est“) a to tak, že slova jsou podložena pod melodii hlavního tématu. A tak nejen z obsahu každého výroku, ze zážitku, který vyvolá a z jeho uměleckého zobrazení, nýbrž přímo ze slovního znění, z jeho latinské hudební deklamace v nástrojové podobě vyrůstá potom celé hudební dění každé jednotlivé sonáty. Tento postup je v symfonické literatuře ojedinělý (mohli bychom s ním srovnat jen některá komorní díla C. Ph. Emanuela Bacha a Beethovenův kvartet op. 135).

Haydn psal do Londýna svému nakladateli Williamu Forsterovi velice zajímavá slova, objasňující cíl, který sledoval kompozicí „Sedm slov“: „Každá jednotlivá sonáta či jednotlivý text jsou vyjádřeny pouze instrumentální hudbou tak, aby vyvolaly i v duši těch, kteří o věci málo vědí, nejhlubší dojem.“

Velké pašijové téma o bolesti, soucitu a vykoupení, které už před ním zpracovala řada největších skladatelů (ve vokální formě např. Heinrich Schütz), vyslovil Haydn v době největšího rozmachu svých tvůrčích sil s nesmírnou hloubkou výrazu a dokonalostí formy. I když jde o hudbu jednoznačně programní, není v ní vnější ilustrationost. Vše je přetaveno do přesného a ušlechtilého uměleckého tvaru a vyjádřeno ryzí řečí hudby.

MILAN MUNCLINGER

MILAN MUNCLINGER – dirigent nahrávky Haydnových „Sedm posledních slov“ – se právem řadí mezi nejvšestrannější a nejvzdělanější dnešní české hudebníky; nesporně patří – zejména u pražské hudební mládeže – mezi umělce nejoblíbenější. Pochází z muzikantského rodu, jeho otec byl slavným operním pěvcem a režisérem Národního divadla v Praze.

Po dokončení studií na konzervatoři, Akademii múzických umění a současně též na Filosofické fakultě Karlovy university v Praze působil v zahraničních orchestrech. V roce 1951 založil komorní sdružení a později též orchestr Ars rediviva. Jejich každoroční abonentní koncertní cykly (tradičně vždy vyprodané mladým nadšeným obecenstvem), zahraniční zájezdy, vystoupení na mezinárodních festivalech a početná řada nahrávek založily světovou proslulost souboru a jeho dirigenta. Za svou první nahrávku s Pražským komorním orchestrem (flétnové koncerty F. Bendy a F. X. Richtera) byl vyznamenán Velkou cenou pařížské Akademie.

V dirigování byl M. Munclinger posledním pražským žákem národního umělce profesora Václava Talicha, který o něm napsal: „Sleduji v posledních letech jeho usilovnou a cílevědomou práci. Je radostno pozorovat, jak jeho záměrně vědomé snažení se zdárně šíří do hloubky a šířky, vytvářejíc nový typ koncertního umělce, typ vzdělávající sebe i obecenstvo.“

Z gramofonových nahrávek M. Munclingera uveďme ve výběru: J. S. Bach – Umění fugy, Hudební oběť, Braniborské koncerty, Trojkonzert a Dvojkonzert, úplná nahrávka triových sonát a flétnových sonát, čtyři Ouvertury a Suity pro orchestr, koncerty Telemannovy, Vivaldiho koncerty s orchestrem a komorní koncerty, Telemannovy komorní skladby, Sinfonie J. S. Bacha a jeho synů, čtyři poslední Sinfonie C. Ph. E. Bacha, jeho triové sonáty, komorní hudba rodiny Bachovy, Francouzské baroko, Italské Settecento, Mozartův poslední triptych, Mozartova komorní díla v konfrontaci s J. Chr. Bachem, Beethoven a Rejcha, Haydn: Sedm posledních slov (v původní symfonické verzi), J. V. Stamice: Orchestrální tria, J. D. Zelenka: orchestrální díla, Lamentationes Jeremiae Prophetae, komorní hudba starých českých mistrů, kompletní nahrávka Sinfonií Františka Bendy atd.

REDAKCE